

Hebrew Writers Association in Israel

מכתב למערכת [עם תשובה]

Author(s): יהודית צוויק and נורית גוברין

Source:

Moznaim /

מאזנים

Vol. No. 4 / 1981), p. 303 אדר א-ב תשמ"א מארס

Published by: Hebrew Writers Association in Israel

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/23881138>

Accessed: 24-04-2018 09:36 UTC

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <http://www.jstor.org/page/info/about/policies/terms.jsp>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Hebrew Writers Association in Israel is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Moznaim* / מאזנים.

JSTOR

<http://www.jstor.org>

לאיזה מתיחות מיוחדת, שהכל משתדלים להתעלם ממנה, וגם הוא עצמו, אף על פי שדבר כזה קשה לו, משום קנאותו. הוא סיפר לי, כי עכשיו הוא קורא את שירי אתרמן, פרלמוטר, שלונסקי, שלא קראם עד עכשיו. הוא מתעניין מאוד בעברנו, שואל, חוקר ומקשיב בהקשבה רבה.

8.10.39

שלשום בא י. רטוש לבית-קפה שלימק, ישב כשעתיים ולא הוציא הגה מפיו. שפירא כיבד אותו בקפה, והוא לא שתה. קרא עתון, עישן והיה עצבני מאוד. שפירא נפגע וישב כנעלב. כשעמדתי ללכת הבייתה נצטרף אלי י. רטוש והזמיני לקפה "פינתי"; שם פתח בשיחה דאגה – שמא לא יוכל להשתתף ב"מחברות לספרות", שכן תפיסות-העולם של כל אחד מהחברים רחוקות מתפיסתו. כל עוד היה "רטוש", ולא ידעו כי הוא אוריאל הלפרין – אפשר היה להתעלם מחילוקי-דעות, עכשיו משונדע הדבר – קשה לו מאוד. הסברתי לו, שאין אנו "חבורה" מאורגנת והקשר בינינו הוא רק קשר ספרותי וקשר של

שותפות בטעם. אם הוא מיואנטרופ, רשאי הוא להתרחק מאנשים ולשלוח את שיריו ל"מחברות" על-ידי הדואר, אבל אינני מיעץ לו ללכת בדרך זו, שכן צריך גם קצת הומור בחיים. רמזתי לו שאינני מכריח אותו להש-תתף עמנו. אין טעם ותועלת באונס, רק הרצון פורה וחשוב. לבסוף נתרכך, נתישב בדעתו, ודיבר על שירו שהוא כותב למען "מחברות".

עד כאן קטעים הנוגעים לי. רטוש, לאחר שחזר מפריז. הפרק הבא ביחסינו – נוגע למו"מ בדבר הוצאה לאור של ספרו "חופה שחורה". תנאיו היו: א) להקפיד על צורת ההדפסה, בדיוק כמו שורה מיוחדת של הספר (ב) הוא רוצה גם צורה מיוחדת של הספר שתהיה מוארכת. ג) להקפיד שלא תיפולנה שגיאות. כן הוא מבקש לפחות שלוש הגהות. מובן מאליו שקיבלתי בחפץ לב את תנאיו, אף הראיתי לו דוגמה של ספר שירים לועזי, שצורתו מצאה חן בעיניו והסכים להדפיס גם את ספרו לפי דוגמה זאת. הספר יצא לאור ביאנואר 1941 (תש"א).

מכתב למערכת

הדברים תוארו בהרחבה בספרי: "העומר – ננופתו של כתבי-עת ואחרייתו", הוצאת יד יצחק בן-צבי, תש"ם, עמ' 215–218, ועוד קודם בעבודת הד"ר שלי: "העומר וש. בן-ציון עורכו" (1971).
נורית גוברין

תשובה

נראה לי שנקל להבחין כי מאמרי (ר' חוב' טבת) הוא בבחינת סקירת סיכום של עיקרי הכיוונים שהסתמנו בביקורת-עגנון במהלכה: תרס"ט–תר"צ"ב (פרי מחקר מפורט ונרחב, שהוא אתי בכתובים). מאליו מובן שלא היתה כאן כל כוונה להציע סדר כרונולוגי מדוקדק ולמדני מעין זה שמפרטת פרופ' גוברין.

אשר לגופו של ענין – הצירוף "שושבין ראש וראשון" (שהוא אמנם מליצי מדי!) מתייחס למעמדו המרכזי של ברנר בביקורת-עגנון של התקופה (שאינ עליה עוררין!) ולא דווקא לסדר של מוקדם ומאוחר.

במשפט, שאת התמורה שלו בלבד ציטטה פרופ' גוברין, נאמר: "ברנר, שושבינו הראש והראשון של עגנון בביקורת-התקופה, הוא שהציג אותו כממשיכו של ברדיצ'בסקי".

יהודית צוויק

נא לתת מקום להערתי למאמרה של יהודית צוויק "ראשיתה של ביקורת-עגנון (תרס"ט–תרצ"ב)" שהתפרסם בחוברת טבת תשמ"א.

במאמרה נכתב: "ברנר, שושבינו הראש והראשון של עגנון בביקורת-התקופה" (עמ' 97). דעה זו אמנם מקובלת אך אינה מדויקת. ש. בן-ציון היה, כידוע, שושבינו הראשון של עגנון בארץ ואף עורכו ומבקריו הראשון. הביקורת הראשונה על "עגנון" נמצאת במכתב פרטי שכתב לדוד יליו, שותפו לעריכת "העומר", ביום י"ב אב תרס"ח. הביקורת הראשונה בדפוס על "עגנון" היא של **יעקב פיכמן** ב"העולם" מיום ה' טבת תרס"ט (10.12.1908). זוהי ביקורת משבחת, שחבוים בה כבר כמה מסימני-היכר היסודיים העתידים ללוות את ביקורת עגנון במשך שנים רבות. אין לגזול, אפוא, זכות-ראשונים זו של גילוי-עגנון מפיכמן, הנחשב כמי שוהיר לברוך על הקיים, ולא להסתכן בגילוי החדש. ולא כן הוא.

הביקורת השנייה על "עגנון" היא של י. ל. ברון (יצחק ליב ברוכוביץ) ב"הד הומן" (הומי) מיום י' שבט תרס"ט בחתימת: ניצוץ, וגם היא ביקורת משבחת.

ביקורתו של ברנר היא השלישית, ב"הפועל-הצעיר", י"א באייר תרס"ט (2.5.1909).